

SINT-MAARTENSFONDS (SMF), organisatie van Vlaamse oud-oostfrontstrijders, december 1953 opgericht als vereniging zonder winstoogmerk (vzw) te Antwerpen.

Voor 1950 bestond een losse actie voor hulp aan oud-oostfrontstrijders onder de naam Berkenkruis. Vanaf 1950 was het Verbond voor Vlaamse Oud-Oostfrontstrijders (VVOOS) actief. Het Sint-Maartensfonds was een afscheuring van dit VVOOS en na de opheffing van het VVOOS in 1954, sloten de meeste gewestelijke afdelingen zich aan bij het Sint-Maartensfonds.

De organisatie rekruteerde niet alleen onder oud-oostfrontstrijders, maar ook onder voormalige geüniformeerde wapendragers, personen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in opdracht van Duitse instanties of met toestemming van deze, wapens droegen. Opvallend is echter wel dat een groot deel van de leden van het Sint-Maartensfonds ex-Waffen-ss'ers zijn.

Het verenigingsblad van het SMF is *Berkenkruis*, dat vanaf 1953 maandelijks verschijnt. Tussen eind 1969 en begin 1971 gaven twee dissidente leden (Roger Coens en Piet Peeters) kortstondig het maandblad *De Oostfronter* uit.

Het Sint-Maartensfonds verschaft materiële en morele steun aan oud-oostfrontstrijders en hun verwanten. Dit houdt in hulpverlening onder de vorm van rechtskundige bijstand en bij het opsporen van vermiste oostfronters, die bijvoorbeeld bij de Duitse aftocht in communistische krijgsgevangenkampen terecht waren gekomen. Gezien de losse structuur van het Fonds wordt deze sociale hulpverlening door de diverse gewestelijke afdelingen quasi autonoom georganiseerd. Het fonds is verder ook zeer actief bezig met de beeldvorming over de oostfronters. Via allerlei publicaties pro-

beert het fonds de oostfronters te rehabiliteren. Het oostfront/Waffen-ss-engagement wordt geromantiseerd. De toon van vele bijdragen in *Berkenkruis* is apologetisch.

In het najaar van 1978 ontstonden ideologische meningsverschillen binnen het fonds. De radicalen (met onder meer Frans Vierendeels, Bert Hendrickx, Jef François) eisten dat het fonds meer politieke standpunten zou innemen, onder meer ook tegen de progressieve vleugel van de Volksunie (VU) en tegen het Egmontpact.

De gematigden (met onder meer Jef Desseyn en Vincx) wilden de oud-oostfronter reïntegreren in de V.B. Zij plaatsten de inzet van de oostfronter in de christelijke strijd tegen het bolsjewisme en vroegen om begrip voor de collaboratie op basis van het Vlaams-nationalistische ideaal. De radicale vleugel daarentegen koppelde de rehabilitatie van de oostfronter aan de herwaardering van het 'zuivere' nationaal-socialistische gedachtegoed. In *Berkenkruis* verschenen artikels waarin de rassenleer verdedigd werd en de jodenuitroeiing ontkend.

Aanvankelijk bleef de eenheid bewaard, maar toen op voorstel van Vincx de statuten van het fonds werden 'verruimd' door de belangenverdediging van de geüniformeerde wapendragers gelijk te stellen met die van de oud-oostfrontstrijders, begon de Brabantse gewestelijke afdeling met de uitgave van een eigen blad *Periodiek Contact* (november 1979) en werd een eigen vereniging met de naam Hertog Jan Van Brabant (april 1980) opgericht. Reeds in 1984 kwam het tot een verzoening. De radicalen kregen opnieuw een aanzienlijke stem in de vereniging. Het afwijzen van het nationaal-socialistische ideeëngoed door de gematigde fractie gebeurde wellicht eerder omwille van strategische dan ideologische redenen. De afscheiding van de Brabantse organisatie zorgde voor een grotere cohesie van de gewestelijke organisaties die onder de koepel van het Sint-Maartensfonds werkten. In 1979 werd De Meester als algemeen voorzitter vermeld in *Berkenkruis*. Na zijn overlijden in 1994 werd hij opgevolgd door Toon Pauli.

LITERATUUR: E. Verhoeyen, 'L'extrême-droite en Belgique. II. L'extrême-droite au sein du nationalisme flamand', in *Courrier hebdomadaire du CRISP*, nr. 675-676 (7 mars 1975); – P. Verlinden, 'Morfologie van de uiterst-rechtsegroeperingen in België', in *Res Publica*, nr. 2-3 (1981), p. 373-407; – J. Vincx (red.), *Huldeboek: offer voor Vlaanderen 1940-1949*, 1986; – F. Goedbloed, 'De dilemma's van de georganiseerde Vlaame oud-oostfrontstrijders. Een analyse van het antisemitisme en Vlaams-nationalisme in "Berkenkruis" en "Periodiek Contact"', in *BTNG*, jg. 22, nr. 3-4 (1991), p. 395-450; – L. Vos, 'De rechts-radicale traditie in het Vlaams-nationalisme', in *WT*, jg. 52, nr. 3 (1993), p. 129-149.

NICO WOUTERS